

Dissertatio solennis medica de quinquina Europaeorum / [Karl Helwig].

Contributors

Helwig, Karl, 1682-1716.

Helwig, Christoph, 1679-1714.

Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald.

Publication/Creation

Gryphiswaldiae : Typis Danielis Benjaminis Starckii, [1712]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/k7w82dj8>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

copy of
Lxvi Fra

DISSERTATIO SOLENNIS MEDICA
DE
QVINQVINA
EUROPÆORUM,

Quam

Favente Summo Numine

Atque

Amplissima & Gratiolissima Facultatis Consensu,

PRÆSIDE

Rectore Magnifico,

VIRO Nobilissimo, Excellentissimo atque Experientissimo,

DN. CHRISTOPHORO
HELVIGIO,

Med. Doct. & Profess. Publ. Ordin. Facultatis suæ

SENIORE & h. t. PRO-DECANO,

FRATRE SUO GERMANO,

PRO LICENTIA

Summos in Arte Medica Honores & Privilegia Docto-
ralia capeffendi, publico & placido Eruditorum
Examini sistit,

CAROLUS HELVIGIUS, Gryphisw.

Die Mart. Anno 1713.

H. Lög C

GRYPHISWALDIÆ,

TYPIS DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,

REG. ACAD. TYPOGR.

28,240/B

DEO
ET
PROXIMO.

PRÆFATIO.

Ogitanti mihi de themate hujus Disfertationis, diu animus hærebat, annon magis conducere possit, novum forsân ex Indiis allatum remedium, quàm domesticum hucusque peregrinis postpositum pro viribus defendendum eligere. Perversus enim ille cum Vulgum nonnullorum Medicorum mos obtinuit, ut è regionibus quàm disitis allata medicamenta suspiciant & venerentur, despiciant verò ea quæ terra nostra profert; sicq; Naturam ut iniquam Matrem accusant, quod ad conservandam vitam idoneorum medicaminum neglexerit proventum. Sed actum esset de curationis spe, si ab ultima Thule pro nostratibus curandis morbis exotica spectaremus præsidia, quæ subdolis, quæstus libidine allectus, in nostras, magno cum nostro impendio, oras asportat Mercator. Profecto ubique terrarum vel in mineralibus, plantis aut animalibus summæ virtutis latitant medicamenta, quibus grassantes illis in regionibus morbos curare valet Medicus. Itaque cum & hic locorum tanta salubrium medicamentorum reperiatur ubertas, malui potius Hominum quàm Naturæ odium incurrere, dum corticem Fraxini, Quinquinæ Europæorum nomine insignitum, hæc vice considerare, ejusque virtutes & usum deprædicare placuit. Tuum jam erit L. B. de iis judicare, attamen placido ut omnia intueri oculo & finem mihi propositum respicere velis, etiam atq; etiam abs te peto.

§. I.

ANtequam de *Kin Kina* *Europæorum* agere incipiam, de *Americanorum* quædam præmittere non ingratum fore judicavi.

§. II.

Nomen autem quod attinet, varium illudprehendimus, neque de Etymo Autores inter se conveniunt: Aliis dicitur *Kin Kina*, *Kina Kina*, sive, quod idem sonat, *Quinquina*, qui derivant à voce *Quina*, quæ lingua Peruviana significat *Febrim*. Aliis *China China*, voce duplicata, qui volunt distinctionis saltem gratia à *china radice* ita nominari; item *cortex chinensis* à *China* regno Indiæ orientalis, sed falsò, quoniam hujus loci indigena non est. Arbor hujus corticis vocatur *Gannaperide*, *Chinanepide*, *Guananepide* & *Guananegide*; etiam *Quarango*, quo & arborem & corticem Incolæ Regni Peruviani indigitant, uti refert *Cass. Caldera de Heredia Illustr. & observ. Med. fol. 156*. Sed quum barbaræ hujus lingvæ nullatenus gnarus sim, in derivando originem harum denominationum parum sollicitus ero. Priorem itaque derivationem, utpote quæ magis ad rem præsentem faciet, retinebo, est nempe desumpta ab effectu & virtute, quam possidet, specificâ in curandis febribus; inde factum, quod *Hispanis* dicatur *Palo de Calenturas*, i. e. *Lignum antifebrile*, item *Cortex febrifugus*, *peruvianus*, *antiquartium peruvianum*, à primo hujus solummodo in quartanis usu.

§. III.

Est Cortex hic crassitie variâ, foris scaber, passim exili musco canescens, substantiâ compactâ, intus lævis, colore

colore ferrugineus, qualis est Cinamomi, in sole splendente micans, sapore amarus & terreis admixtis particulis austerus & adstringens. Qualisnam arboris spoliū sit, nondum certò constat, & mirandum sanè, de medicamento Lippis atqve Tonsoribus quam notissimo, Autores tamen inter se altercari. *Joseph. Donzellus in Theatr. Pharmac.* frondes hujus arboris peruvianæ foliis Pruni rubæ assemilat, flores ex albo & cæruleo mixtos mali punicæ floribus, fructus vero cardamomo similes facit, qualem figuram etiam depingi curavit; cum quo convenit nota illa characteristica, quæ exstat apud *Dale pharmacol. f. pag. 371.*, nisi quod fructus seminibus cucurbitæ similes asserat. His quo ad flores & folia simillima est descriptio, quam tradidit nobis *Tournefort de Mat. Med. pag. m. 342.* Version. anglic. (nam liber iste aliò Idiomate hætenus, quod scio, nondum typis extat) hisce verbis: *The leaves of this tree, are like (as they say) the leaves of red plumb-tree, and the flowers are like those of pom granate tree. h. e.* Folia hujus arboris (ut fertur) similia sunt foliis pruni rubentis, flores mali punicæ floribus. *Hermannus in Cynosur. Mat. Med. ab Henningero edit.* dicit, quod sit arbor procera, crassa, tiliæ instar, baccifera. *Jonstbonus in mantissa sub finem Hist. Arbor.* aliam à priori plane diversam suppeditat figuram, magnitudine cerasum æquat, & folia juniorem quercum æmulantur, cujus fructus itidem cum glande aliqualem gerit similitudinem. *Dn. Pomet accuratissimus ille simplicium indagator* aliam adhuc iconem his tradit verbis. *Histoire des drogues simples. pag. m. 132.* *Cet arbre est à peu près de la grandeur d'un Cerisier, il a les feuilles rondes & dantelées, porte une fleur longue &*

rougeatre, d' où nait une espece de gousse, dans la quelle se trouve une graine faite comme une amande, platte & blanche revêtue d'une legere écorce. Sed litem hanc non facio meam & parum refert, utrum Ceraso, Pruno, Qvercui vel Fraxino ipsi figurâ isthæc arbor dicatur similis; mihi impræsentiarum sufficit, quod cortex fraxini se cum peruviano virtutibus exæquet. Interim tamen maximam partem consentiunt de solo Arboris istius natali, quod dicunt Peruviam Americæ regnum & quidem regni hujus provinciam *Quito* dictam, prope urbem *Loxam* in montibus, ubi maxima ejus copia. Vid. *Pomet, Dale, l. c. aliique.* de cujus primis Inventoribus & Propagatoribus pauca in sequenti §. addam.

§. IV.

Ante sexaginta nimirum, & plures jam annos vix innotuit Europæis hoc medicamenti genus, ac primum prodiit nomine *pulveris Jesuitarum sive Patrum*. Hi enim usum ac vires hujus corticis singulares Europæis primi patefecere, & è regno peruviano reduces circa annum 1649. Romam detulere, cujus in memoriam iconem *Qvinquinæ* in Collegio suo suspensam peregrinantibus curiosis ostendunt in hunc usq; diem. Anno sequenti, ut vult *Pomet*, pulvis hic quoque in Galliam primum à Cardinale de Lugo Jesuita Hispano, cum è Peruvia rediisset, asportatus est. Sed diu latuit sub tecto hoc nomine usque ad *remedium* illud celebre *Dn. Talbot*. Medici Angli, qui vocatus ad curandum Delphinum Galliæ febre laborantem, Regi arcanum hocce de *Qvinquina* ejusque legitimam præparandi methodum revelare coactus fuit, pro qua revelatione Rex ille munificentissimus duo millia nummorum

rum aureorum sic dictorum *Louis d'or* (quod 9333 thaleros excedit) & bis mille florenorum gallicorum annuos redditus ad dies vitæ ipsi donavit, & adhuc illi soli hoc medicamentum distribuendi licentiam concessit, e contra sub pœna gravissima omnibus aliis Gallia Medicis eâ interdixit. Interim tamen Anglus semper veritus, ne arcanum indies notum fieret, quicquid in celebrioribus Franciæ urbibus nancisci potuit hujus corticis emere ac clam subducere conatus fuit, quo factum, ut illius inopia apud Aromatopolas fere omnimoda fuerit, sicque ingentes sibi comparaverit divitias; unica enim dosi Parisiis aureo nummo pendebat, & libra centum aureos pretio exæqvabat, quemadmodum à fide dignis Medicis Parisiis mihi enarratum accepi.

§. V.

Facultates Quinquinae qui ex priscae medicinæ principiis exploravere, corticem hunc calidum & siccum initio secundi gradus dicunt. Recentiores Medici pro diversis quas fovēt de febribus hypothesibus, diversimodè ejus naturam explicant. Alkalinae indolis volunt corticem, qui acidum ut universalem Febrium causam incusant, putantes ab alkalino medicamento motum acidi febrilis sisti, sicque *Tachenius* omnia Acido & Alkali venditat in *suo Hipp. Chym.* vid. *Dr. L'Emery cours de chymie, &c.* Clarissimus *Willis* qui fermentationis M. S. in febribus Autor existit, pro suppressendis fermentatorum præter naturalium viribus quam maxime laudat, quæ actu (uti loquitur) amara sunt, quapropter amaritudinem cum stypticitate quæ Cortex peruvianus pollet, illis alexipharmacis assimilat,

milat, quæ olim adversus febres adeo decantata fuere
e. gr. rad. gentian, serpent. contrayv. &c. Vid. *ejus*
Tract. de Febr. pag. m. 156. Ast cum *Willisio* ab aliis jam
satisfactum sit, nullas fermentationes in M. S. dari,
nam omnia viscida & oleoginosa fermentare nequeunt,
neque M. S. ob perpetuam circulationem fermentati-
onis capax est, sequitur quod febrifugum hoc virtu-
tem suam alio modo exercere debeat; & Autor ipse
fatetur l. c. vim sive operationem *Quinquinæ* sine ulla
evacuatione fieri, quod contra tot observationes de
modo agendi *Alexipharmacorum*.

§. VI.

Nihilominus in hoc cum *Willis* Doctores conve-
niunt, quod ob particulas amaras atque austeras, qui-
bus cæteras copia superat, incidendi & adstringendi
vim huic Cortici adscribant, & revera in his duabus
proprietatibus recte proportionatis latet, quicquid
maxime admirandum continet illius operatio, prout
in sequentibus plenius constabit. Atque ex hoc
fundamento est, quod in me susceperim aliud quod-
dam febrifugum domesticum substituere peregrino,
nempe *CORTICEM FRAXINI*, qui, quum non minorem
possideat vim in debellandis febribus, omnino mere-
tur, ut *Quinquina Europæorum* nomine illum insigniam.
Corticem cum cortice commuto, amarum cum amaro,
stypticum seu adstringens cum alio ejusdem indolis,
febrifugum illud specificum *Americanorum* cum hoc
Europæorum.

§. VII.

Est itaque *Fraxini* excelsioris C. B. pin. 416. Cor-
tex foris scaber, crassitie non determinatâ, cinereus
ac musco

ac musco obductus, intus lignosus ex albo flavescent, in sole micans, sapore amarus cum adstriptione. Arbor ob magnitudinem suam eximiam, amenitatem frondium & umbram æstuantì corpori gratissimam fere reliquis arboribus præfertur, id quod Poëta confirmat Eclog. VII. *Fraxinus in Sylvis pulcherrima*; unde & ex antiquitate temporum constituta in locis publicis & ante ædes plantari solet, sicque per se satis nota; interim tamen ejus characterem Botanographorum more apponere è re fore existimo.

§. VIII.

Fraxinus est plantæ genus flore apetalò, cujus stamina gemino plerumque apice donantur, è quibus surgit pistillum, quod dein abit in fructum lingviformem, planum, membranaceum, semine foetum ejusdem pene formæ. Vid. *Tournefort. Instit. R. H. pag. 577.* Clarissimus *Rajus Synops. method. stirpium Britan. pag. 311.* in Notis, quas Fraxino singulares vult, etiam corticem cinereum & folia pinnata bina adversa addidit. Verum si in constituendo characterè plantarum nulla alia nota admittenda est, quam quæ certa & à reliquis distincta generibus, unicuique facile videre licet, hanc ab ipso exhibitam notam adeo accuratam vix haberi posse, quatenus in cortice & foliis cum aliis quam plurimis convenit.

§. IX.

Vocatur Fraxinus *Offic. Matthiol. Cast. Durant. Lon. Dod. Lob. Tab. Trag. Brunsfels. vulgaris Parkins. Gerard. vulgatio J. B. t. 1. L. 8. excelsior C. B. p. 416. vel ab antiquo frageo, flecto, frango; quoniam in teneris annis*

annis facillimè cedit, & in provectiore ætate, ob fibras rectilineas tunc rigidissimas *fragilis* sive *divisibilis* est; vel ut aliis placet à Virtute ejus singulari, quam in *frangendo* & *comminuendo* calculo possidere creditur; aut forsan à solo natali quod *fragosis* locis gaudere soleat. Nonnulli vocem à verbis græcis *Φρακτῆς* & *Φραγμός* derivant, quod ad sepiendum idonea: Sic videmus Rusticis quam aptissimum esse lignum fraxini cum teneris ramis ad sepimenta & alia viminei generis utensilia ac Instrumenta facienda. Græcis dicitur *μελία*, ἀπὸ τῆς μελίας, ab hasta sive lancea, quod Militibus propter truncum perpendicularem non solum, sed & ob rigiditatem ad hastas inde faciendas in usu fuit & adhuc manet. Unde Homeri præconio & Achillis hasta sat nobilitata, ut inquit Plinius. Porro *melea* sive *milia trinoides* appellatur ab Hermolao Barbaro, *βυμελία* Macedonum Plinii à *Lugdunens.*, quod alii per bovis fraxinum interpretantur, sed minus rectè, particula nempe *βυ* per se nihil significat, nisi quod in compositione voces augeat, sicquæ nihil aliud significat quam, quod ab aliis legitur, *πολυμελία*, grandior fraxinus. Germanis audit *Esche* / *Eschern* cum è simplici, vel etiam cum diphtongo *äschern* / *Aeschbaum* à colore cinereo, qui in juniorum corticibus satis apparet: Unde & apud antiquiores legitur *Aschbaum* i. *Ἀσχὼ καὶ ἐξοχήν*. Idem sonat Anglis *Asch-tree*, belgicè *Eschen*, nostris *Taaq. Eschen* / ad differentiam *Suel. Eschen* / quæ est populus nigra, vocatur etiam germanicè *Malbaum* / *Wund. Holtz* / quia ad vulnera consolidanda lignum egregium, ad quorum imitationem *Sieber. Rinde* Cortex appellari commodè potest.

§. X.

Theophrastus *Hist. Plant. Lib. III. Cap. XI.* *Duas* Fraxini saltem species reperiri, memoriae prodidit, altera est excelsior, quam modo descripsi, altera verò humilior foliis laurinis latifol. *Plinius* quatuor constituit species, *Hist. Nat. Lib. 16. Cap. XIII.*, *Matthiolus Comment. in Diosc. Lib. 1. Cap. CXII.* *Quatuor* alias recenset, & sic reliqui plures. Ex quibus apparet, quod, cum Veteres Botanici in constituendo charactere Plantarum parum vel nihil solliciti essent, vix aliter fieri potuerit, quin modo has, modo illas, diversi licet generis, plantas cum invicem commutaverint, & uno eodemque nomine insigniverint, quod ex diversimoda Autorum synonymia satis elucet. *Dn. Tournef.* juxta charactere constitutum *Quinarium Numerum* haud superare Fraxini species huc usque notas affirmat. Sunt autem (1) *Fraxinus excelsior* C. B. P. (2) *Humilior* sive altera *Theophrasti*; (3) *Rotundiore folio* C. B. P. (4) *Florifera* *Botryoides* *Moris.* sive *americana florida* H. R. P. (5) *Orientalis longissimo folio profunde serrato* *Coroll.* Ex his prima saltem species est, cujus vires ulterius explorandæ venient.

§. XI.

Veteres, in explicandis virtutibus medicamentorum simplicium, semper vel ad qualitates suas occultas, aut temperamenta unicuique corpori insita respiciebant, unde & vim Corticis fraxini, temperamento ejus, quod calidum & siccum primo gradu dicebant, attribuere. Ex quo statim in initio videri potest, quam accuratè conveniat Cortex hic cum americano; *Recentiores*, qui vel ex figura & colore vel è qualitatibus ut dicunt *tactilibus*, aut ex odore & sapore vires medica-

mentorum indagandas censent, non minorem horum Corticum convenientiam demonstrant. In *Figura externa* adeo similes sibi videntur, ut nisi in cognoscendis simplicibus exercitatus facile decipi possit, cum primis si naturalis discriminis vitium arte compensatur. Color in utroque cortice cinereus cum sit in externa superficie, in interiori substantiâ paululum discrepat. Fraxini enim Cortex naturaliter, & absq; accessâ astutiâ mercatorum, intus ex albo flavescit, Peruvianus verò ejusdem cum Cinamomo coloris, uti ex superiori constat. Quam infirmo autem hæc virtutes simplicium cognoscendi methodus nitatur fundamento, alibi ad nauseam demonstratum reperitur; adeo ut parum, vel nihil imminuere possit vires Corticis Europæi discrepantia illa exigua, quæ huic cum Peruviano intercedit, ac satis est, tales proprietates utriusque communes inveniri, quæ in cognoscendis simplicium facultatibus, majus lumen nobis afferre, certioresque nos reddere possunt.

§. XII.

Quoad modum tactus organum afficiendi varium five sic dictas *Qualitates tactiles*, retrospiciendum saltem ad illas, quas in utriusque definitione expressi. Sunt enim Cortices hi vel mediocris vel magnæ aut parvæ crassitie, ita pro ætate non solum sed & pro parte arboris, cujus spoliū sunt, variant. Conveniunt itidem in densitate, duritie & gravitate, atque hæc qualitates adeo sibi invicem affines sunt, præprimis in plantis, ut vix altera ab altera separata dici queat; quod unicuique videre licet, cum in his Corticibus, tum ejus ligno, Gvajaco, Buxo, Brasilio &c. Atque

Atque ejusmodi Plantæ graves ac densæ multum Spiritus acidi & alkalici destillando exhibent, econtra quando leves evadunt, v. gr. lignum putre, quamvis incineretur, nullum sal inde elici potest, vel paucissimum, teste experientiâ; Confer. *Swalve de Acid. & Alkal. pag. m. 143. Tachenius Hipp. Chym. Cap. 21. item Helmont. Tr. Blasbum. §. 38. seqq.* Quatenus Sal fixum seu lixiviosum, dum lignum reseratum est & putrescit, ex cineribus ejus non concrevit, sed particulæ ejusdem dissolvuntur, suiq; juris fiunt, & in auras abeunt. Abundant itidem plantæ duræ multis particulis terrestribus, unde copiosum sal fixum cum terra & austeritatem arguunt; ex sicco enim & terrestri durities procedit; quamobrem insigni & absorbendi & adstringendi vi pollent.

§. XIII.

Diversus ille *Odorem* percipiendi modus, quò organum nostrum olfactorium afficere solent simplicia, ut plurimum certissimos nos reddit, de virtutibus eorum juxta particulas contentas rectè dijudicandi. Nam ex fragrante aut graveolente odore statim arguere possumus, tales particulas adesse, quæ volatiles ac subtiles sunt, unde etiam à Chymicis *Θin. volat. & ♀æ indolis* dicuntur. Discrepantia hæc inter fragrans & graveolens dependet saltem, uti ex Physicis constat, à diversitate vel magnitudinis, figuræ, aut motus particularum; prout enim aut majores aut minores sunt, acutæ vel obtusæ, vel facilius poros nervorum olfactoriorum subeunt, & leuem tremorem seu titillationem eorum fibrillis inferunt, vel econtra in iis hærent easque detorquent; sic erunt odores,

aut fœves, grati & jucundi, aut fœtidi, & ingrati, fœdè olentes, acres, & naribus molestissimi. Hæcque adeò sensibilem odorem spirantia necesse est, ut sint tenuioris, levioris & rarioris texturæ, quo plures particulæ simul ab aëre subtiliori permeante abradi, illoque mediante organo olfactus copiosissimè communicari possint. Cujus veritas eò confirmatur, quod eò minorem, aut planè nullum percipiamus odorem, quo densioris aut firmioris substantiæ corpus existit. Hujus naturæ cum Cortex Fraxini sit æque ac Peruvianus, nemini mirum videatur, ejusmodi sensibilem odorem in illis sibi relictis non reperiri, multò minus inde concludendum, nullas ipsis inesse Virtutes. Nam inodora, sæpissimè talia saltem judicanda respectu nostri, possunt factâ dissolutione odorem exhibere, prout experientia loquitur in durissimis etiam corporibus, quæ spontè sua nullum odoris sensum excitant, accensa tamen vel saltem invicem confricta odorem haud ante perceptum exhalant, e. gr. Succinum, ferrum, filices, vitrum &c. quodque confirmatur exemplò Corticis nostri, qui inter contundendum & pulverisandum satis aromatico & fragranti odore nares ferit, quiqve dein tacitè evanescit; Item aqua exinde destillata dum recens est fragrantem spirat odorem, qui postea langvescit & abit. Confer. Observ. 26. Sam. Ledelii Ephem. N. C. Dec. 11. Ann. VI.

§. XIV.

Quantum *Sapor* in cognoscendis simplicium viribus valeat, suò jam tempore agnovit *Galenus*, qui de *Simpl. Medicam. Facultatibus* vult, ut Medici gustandi sensum exerceant in saporibus, quemadmodum coquus, qui

qui assidue gustando, plurimumque dentibus mandendo, ita longo usu passionis existentis sensum memoriae diligenter mandat & infigit. Et *libr. de Ocul.* testatur, ex sapore certo certius dignosci posse virtutes, quas possident medicamenta, in medendo huic vel illi morbo. Ex natura enim gustus constat, quod saporis diversitas dependeat à certa dispositione particularum poros lingvæ subeuntium; Unde sequitur, ex gustu nos de figura, magnitudine vel modo afficiendi particularum, corpus simplex constituentium, certiores reddi. Sapores autem diversos singulatim explicare, non est hujus loci, sed illos tantum, quos in Cortice Fraxini cum Peruviano communes reperimus exponere conabor. Horum præcipuus deprehenditur *Amarus*: Qui à particulis aculeatis & hamulatis parumque inflexis & asperis provenire dicitur; meritò ergo his vim, quam possidere ejusmodi amara experimur, attribuendam esse, existimo, sicque pro diversis, in quas agunt, corporis nostri partibus vel solidis aut fluidis, modò incidunt, calefaciunt, exsiccant & abstergunt, modò deobstruunt, modò roborant. Alter qui Corticibus inest *Austerus Sapor* vocatur sive *adstringens*, uti à *Galeno* appellatur de *Facult. simpl.* Os & lingvam moderatè constringit, & quâdam asperitate coarctat. Mechanismum ejus *Willis de anima brutorum* ita exprimit: Sapor austerus seu adstringens oritur in corporibus, quorum particulæ contulis & hamulis quamplurimis confertæ, quæ inter mastigandum super sensorium evolutæ, ipsi infiguntur, & fibras ejus valdè contrahunt ac convellunt, non aliter ac si pecten, quò lanam carminant variò hinc inde tractu

supra manus duceretur. Atque pro dispositione harum particularum, austera sive adstringentia, fluida corporis vel refrigerant, resiccant aut constringunt, spiritus exorbitantes cohibent, materiam fluentem incrassant; Corpora ejusmodi austera vel adstringentia solummodò in vegetabilibus & mineralibus reperiuntur, & in animalibus talis Sapor vix occurrit, quoniam ex omnium animalium partibus copiosum ☉. urinos. elicere possumus, in substantiis verò Sapore austerò præditis sal fixus terreis particulis implicatus prædominatur. Vid. *Willis l. c.*

§. XV.

Si cum illis faciendum, qui omnes virtutes simplicium, aut *acido*, aut *alkali*, tanquam principiis activis deberi, strenuè propugnant; profectò & hi Corticem Fraxini cum Peruviano ejusdem indolis esse, unanimi consensu affirmant, nam Virtutem illam febrifugam particulis illis alkalinis adscribunt, quibus utrumquè abundare experienciâ probant, quia comperitum habent, illas cum acidis configere, quia acidum in febribus peccare præsupponunt, sicque à posteriori solum has vires cognitâs habent. Ex *Analysi Chymica* haud minus elucet, quam æquales sibi sint hi Cortices. Quando illos separatim vel per descensum more antiquo, vel per retortam ex igne aperto destillamus, nil præter ☉. foetid. sive urinosum ac oleum empyreum. obtinemus; residuum, cum in cineres redigitur, per elixivationem, ac evaporationem ☉fix. dat, quod alkalinum est, uti omnia alia salia fixa ex plantis producta. Inde Chymici concludunt, sal essentialē ejusmodi plantæ ad naturam Oxysalis diaphoretici accede-

accedere, cuius autor Angelus Sala existit, adeoque aperientes, diureticas & sudoriferas plantas illas afferunt. Confer. *Tournef. histoire des Plantes des environs de Paris. pag. 333. item L'Emery cours de Chymie pag. m. 463.*

§. XVI.

Porro in recensendis virtutibus, quæ utriq; Corticum communes sunt, *Experimenta* nonnulla ut adjiciam restat, quæ eum in finem à me facta, quo plenius cuilibet constaret, parum vel prorsus nihil differentiae his Corticibus intercedere. Infudi binos hos Cortices separatim cum ∇ font pur., dein horum infusa commiscui sequentem in modum. (1) Infusioni Corticis Fraxini affundebam tantillum solut \oplus in aq. statim nigredo apparebat, quod cum idem mihi tentanti cum infuso Corticis Peruviani eveniebat, merito unius ejusdemque naturæ hos assero, quæ in crassis, terrestribus & adstringentibus consistit particulis. (2) Ab affus. solut. $\&\pm$, infusio Corticis Peruviani paulisper lactescebat, subsequente præcipitatione. Idem ferè infuso Corticis Fraxini contigit. (3) Colores cœruleos Tornæ \odot & Syrup violar. ab infusis Corticum haud mutatos vidi, ex quo planè nullum acidum Corticibus inesse infero, sed potius multas nitrosas particulas. (4) Nihil $\Theta*$ detegere potui in Corticum infusis, quanquam & cum \circ \square per deliq. & cum ∇ ψ illa commiscuerim, utpote quibus mediantibus statim odore suo foetida in aliis corporibus se prodere solet. (5) Infusum Corticis Peruviani chartam cœruleam in colorem rubicundum non mutavit, quod tamen *Tournefort de Mat. M. asserit.* Idem erat experimentum cum infuso Corticis

ticis Fraxini. Ergo nec inde ☉* existentia in illis probari potest. (6) Infusionem nucum gallarum ab infuso Corticis Peruviani insigniter lactescere, coagulari atq; præcipitari observavi, quod æque mihi in Fraxini Corticis infuso successit. Unde etiam ex hoc utriusque nitrosas particulas conjecturare licet, quas (7) In Substantia Corticis Peruviani ☉i obversa micantes deprehendi cum *Harris in Pharmacol. Anti-Empyric. pag. m. 190.* ac multò copiosiores in Cortice nostro conspexi, quod probat ulterius: (8) Si Cortices illi in ignem injiciantur, quod strepitum quasi inter cremandum edant. Denique (9) Tinctura, quæ ex unoquoque Corticum horum ope ☿ rectif. elici potest, probat, quod multis resinosis particulis Cortices abundant.

§. XVII.

Si denique essent, qui virtutes Corticis Fraxini específicas ac æquales Peruviano Cortici adhuc vellent impugnare, provocantes ad *Experientiam*, illis tot observationes præstantissimorum in Arte Practicorum opponere possum, quibus experti sunt non solum eosdem sed vel multò certiores successus ex usu nostratis Quinquinæ sequi, quam ex illo Americanorum. Testis est *Franciscus Piens Tractat. de Febris pag. m. 275.* qui, præterquam quod ipsi contigerit, adhuc cum Plempii tunc temporis Amstelodam. Practici felicissimi observationes, tum aliorum Hornæ in Hollandia factas allegat, ubi planè absque ullo paroxysmi levamine Cortex Peruvianus adhibitus fuit. Quod itidem observasse scribit *Dekkerus, Profess. ac Practic. Lugd. Batav. exercitatisimus, Præceptor noster honoratissimus, Medic. Pract. pag. 198.* Unde & loco Corticis Indici, Fraxini commendat

mendat Corticem in notis ad PRAXIN BARBETTIAN pag. 108. & 112. cujus sententiæ est Cl. Jacques Spon, Medicus ille Lugdunensis famigeratissimus in *Observat. de Febr. & Febrifug.* Vid. *Zodiac. Medico-Gallicus Ann. 11. pag. 6.* aliàs Cortex Fraxini in Febris laudatur à Baglivio *Prax. Med. Lib. 11. pag. m. 213*, Jacobo le Mort. *Præceptore quoque meo singulariter colendo*, in *Pharm. Medic. Physic. pag. m. 28.* Lemery, *Histoire des Drogues simpl.* Ac Excellentissimus Dn. Albinus, *Præceptor meus nunquam sine honoris cultu nominandus*, ingenuè confessus est, se quam sæpissimè Corticem Fraxini in Febris olim adhibuisse, nec sine felici subsecuto effectu. Vidi quoque ipse non solum in *Batavia*, sed & in *Dania*, *Anglia* & *Gallia*, ab usu hujus Corticis in febris quam promptissimos successus; sicque itidem D. Tancred. Robinson, Anglus, jam ante plures annos in exteris regionibus frequentem ejus in febris usum optimo cum fructu observavit, ut testatur *Rajus Synop. Method. Stirp. Brit.* Ex eo enim tempore, quo Corticis Peruviani usus innotuit, non defuere ex celeberrimis Practicis, qui substitutis modo hujus vel illius arboris Europæi Corticibus, non minorem illorum in curandis Febris virtutem experti sunt. Sic Jac. Constantius de Rebeque *Medicin. Helvet. Prod. in Præfat.* testatur multorum experientia comprobatum, Corticem medianum Cerasi arboris insigne Febrifugum esse. Lucas Tozzi Corticem radicis Persicæ arboris pari modo salutarem in Febris observavit, atq; perhibet etiam in publico nosocomio D. Virginis M. Anunciatæ, quod Neapoli est, in locum Kinkinæ Cupressi Corticem suffectum fuisse. Vid. *ejus Med. Pract. p. m. 341.* Cum quo consentit Musitanus, cui inter arcana fuit pulvis Corticis Cupressi, eodem modo

modo & eadem Peruviani Corticis qvantitate exhibitus, uti pluribus videre licet in *Tr. de febr. Cap. XXIII. p. m. 63.* Verum licet omnes hi Cortices unius ejusdemq; indolis sint, tanqvam amara & adstringentia, mihi tamen cum primis Fraxini Corticem Peruviano substituere cum aliis placuit. Nam apud veteres Practicos jam illius usum reperi, anteqvam de Peruviano Europæis quidquam constaret; Inter quos est *Platerus de Curatione februm*, ubi passim Corticem Fraxini commendat. *Otto Brunfels* item *Sennertus* ipse aliique, cum quibus consentire videntur, quotquot ex Antiquis æq; ac Recentioribus Corticem Fraxini inter Alexipharmaca, aut Lienis ac Hepati specificè dicata, recensuere, quatenus in febribus diuturnis, cum primis in quartana, Splenem cum succo ejus Melancholico atq; Hepar tanqvam causas & sedem morbi accusavere, ita ut Alexipharmaca, Splenetica, vel Hepatica, simul & Febrifuga illis fuerint.

§. XVIII.

Ante verò quam Cortex hicce in usus medicos venire possit, necesse est ut præparationes quædam pharmaceuticæ præcedant, quas tamen antecedere solet sedula circumspèctio, verum à falso discernendi, recentem à vetusto, bonum à malo, ac dein recta ad asservandum adoptatio. Seligatur ergo Cortex Fraxini recens, non vetustus vel cariosus, multò minus qui tenuioris est substantiæ ex arbore tenerioris ætatis, quoniam humores in hoc nondum satis cocti atq; maturi deprehenduntur; sed ille Cortex optimus habendus, qui ex trunco arboris vetustioris detrahitur, dein saltem qui ex ejus ramis, at crassioris est substantiæ

stantiæ, in cujus parte externa magnæ & profundæ fissuræ ac sulci conspiciuntur. Atque hoc satis constat ex analogia Corticum aliarum arborum, v. gr. Quercus quæ eo maturior magisque coctus sicque majorum longè virium, quò crassior vetustiorque, uti quidem vel ipsis coriariis notissima res est, prout *Excellent. Listerus* loquitur. *Exercit. Medicin. 3. pag. m. 149.* Repurgandus dein Cortex à musco copioso, quo obductus, ut & à parte ejus externa, usque ad partem magis compactam ac solidiorem, & si placet à membranâ ejus intimâ quæ liber vocatur, medianus saltem Cortex desideratur. Hisce peractis, diversimodæ Practicorum experientiæ satisfacere possumus, vel pulverizando eum ad pulveres, pilulas, infusiones, tincturas, extracta elect., &c. vel solummodo incidendo ad incinerationem vel destillationem. Destillatur vero vel recens ex vesica & alembico stanno obductis, vel ex retorta igne aperto aut ex vasis terreis sibi impositis idque per descensum: Accipiemus sic pro diversis his præparandi modis & Aquam, & Ω . Ol. Cineres, Sal &c. quæ omnia ab Autoribus ut magni usus remedia mirum in modum commendantur.

§. XIX.

Quamquam usus pulveris Jesuitici solummodo in febribus quartanis illis temporibus erat, quibus Patres illi in Europa sibi tantum ejus compositionem vendicabant; In sequentibus tamen, cum Medici in ejus cognitionem venirent, ac in naturam Corticis Peruviani sedulo inquirerent, factis quamplurimis Experimentis, observatum est, illum non tantum omnis generis febres intermittentes sed etiam continuas curare, vid.

Tract. les admirabl. qualit. du Kina Kina; Porro in *Hydrope* insignem ejus virtutem laudat *Sponius*, item in *Podagra*, *Affectiōibus Hyster. & Hypochond.* à *Sydenham* commendatur; uti & in *Hæmoptoë* & nimio mensium fluxu *Dn. Hamilton* eum expertus est. His & aliis quamplurimis morbis *Cortex Fraxini* magno auxilio est æq̃ ac ille *Peruvianus*, imo nostris in terris præferendus. Usus nempe *Kinkinae Americanorum* magis suspectus nobis videri debet, ubi hostis ille endemius, *Scorbutum* puta, grassatur, cum quo adeò ipsi convenit, ut per longum & repetitum sui ipsius usum ægrotos magis magisq̃ illi obnoxios reddat, quemadmodum accuratissimus ille *Sydenham* observavit. Vid. *Oper. ejus Med. pag. m. 320.* Ut taceam observationes illas de cura febrium, *Hydropis*, &c. cum *Peruviano Cortice* factas hocce in terrarum tractu valde dubias esse, ita ut potius ab ejus usu modo *Hydrops*, modo *Scirrhus Hepatis* ac *Lienis* cum cæteris *Symptomatibus* enasci dicantur. Tantum verò abest, ut ejusmodi in obtrectiones vel *Vulgi* vel nonnullorum *Medicorum* incurrere queat *Kinkina* nostra, ut potius cum aliis indigenis præ ejus naturæ exoticis magis laudetur, quatenus hæc in patrio solo nascens nobis convenientior, ac longo usu variis in morbis quam probatissima reperta est, quos maximam partem eleganti brevique hoc poemate comprehendit *Jodocus Harchius Montensis Enchirid. Medic. pag. m. 120. de Fraxino.*

Decoctum purgat solvitq̃de tumore lienem,
Et sumptum gelidi purgat Hydropis aquam.
Sic quoque vel lateris poterit lenire dolores,
Et scabiem foeda vel removere cutis.

*Sic & Viperea sanari vulnera lingvæ,
Cedat ut Antidoto vis truculenta sua.*

§. XX.

Inter morbos universo generi humano communes, nullus universalior aut frequentior deprehenditur quam *Febris*, quod antiquis jam notum fuit, quapropter ut divinitus illam coluere quo minus nocere possit, ac tria templa olim Romæ Febri erecta fuere, unum in Palatio, alterum in area Marianorum monumentorum, tertium in summa parte vici longi, in quibus remedia ægrotorum corporibus adnexa deferebantur, ut *Valerius Maximus testatur Lib. II. §. 6.* Atque *Sydenham* rectè calculum instituit, dicens, quod si omnes morbos in tres classes dividamus, Febres absolvant duas tertias, reliqui unam saltem tertiam. Imo nullus fere morbus reperitur, ubi non aliquando accedat febris. Quapropter in recensendis illis morbis, quibus *Cortex* noster medetur, à Febris initium capimus; ast cum non unius generis illæ sint, respiciendum ad communem distinctionem huc usque receptam, in *Continuas & Intermittentes*.

§. XXI.

In INTERMITTENTIBUS usus *Corticis Fraxini* secundum experientiam præstantissimorum Medicorum est insignis, ubi modo simplex solusque modo cum aliis combinatus adhiberi potest. Adjunguntur autem illi à Medicis modo laxantia & purgantia, modo diaphoretica & diuretica aut amara, ut vim ejus febrifugam (uti dicunt) augeant. Sic *Piens l. c.* in quartanis exhibet *Cortic. Fraxin*, cum *Cortic. tamarisc*, gent.

capp. cum Ol. ♀ per camp. ac Θbus. Ejus naturæ pulvis est quem commendat Dekers l. f. c. R. Cort. Lign. gvaj. Frax. aa. 3i Extr. rad. gent. angel. & diaph. Θ ☉ ✱. five ejus flor. ad 3i Myrrh. 3ij. m. F. pulv. ad 8. dof., quô testatur multas quotidianas quartanasque imprimis tertianas intermittentes se curasse, atque hoc interdum primâ unius pulveris exhibitione. Item in *Exercitat. suis l. c.* describit Extractum ex Cortice fraxini febrifugum, quô multo felicius usus est in debellandis febribus, quàm cortice peruviano. Sydenham ad recidivas quartanarum comendat Apozema suum, descriptum in *opuscul. simul edit. Amstel. 1683. pag. m. 70.* Willis in tertianis, postquam sanguinis crasis emendata apparuit, ut urina sit clarior & minus colorata, etiam somnus quietior cum sitis & æstus remissione, Corticem Fraxini, tamar. gent. cum sal. eorundem in forma pulveris è vino propinare solitus fuit, atque sic remedia hæc febrifuga omnium optimè paroxysmum febrilem inhibere posse asserit de *febrib. Cap. IV. p. m. 143.* Unde Pompejus Sacchijs ex Cort. Fraxin. rad. gent. serpent. contraj. fol. cent. min. absinth., additis eorundem extractis salibusque, æqualis cum peruviano cortice efficaciæ Febrifugum parari posse sedulò nos admonet. Vid. *of. Iris febril. Cap. XVIII. §. VIII. Johan. Michaëlis* commendat Corticem in quartana cum aliis præscriptum in forma potus. in *Prax. Clin. P. I. L. I. p. m. 23.* Alii Cortic. fraxin. & peruvian. æ. p. commiscent, cum V rectif. ac cum n Θ infund., de quo in Vino rubro propinant, *Zodiac. medico-Gallic. Ann. 1. obs. 1.* Quibus salia in usu sunt, commendant Θ fum. & Fraxin. ☐ ☉ &c. Vid. *Michaël l. c.*

§. XXII. Atque

§. XXII.

Atque hos modo citatos Autores in usu Corticis fraxini jam præcessere quam plurimi Practicorum superioris ævi, antequam illis de Kinkina quicquam innotesceret, id quod satis cuilibet apparet, quando horum scripta evoluit. Testis mihi sit *Brunsfels Jatronym. Medic. Simpl. Lib. IV. pag. 23.* ubi decoctum aliquod ex fraxini cortice cum aliis composit. exhibet, tanquam potenter choleram evacuans nigram & adustam, & idem illud laudatur à *Petro Hispano in Thesaur. pauper. pag. 98.* His accedit *Iusanus Ducretus in Comment. suo de febribus pag. m. 31.* qui ejusmodi Apozemata è fraxino composita ad incidendum atque attenuandum humorem in febribus peccantem laudat. Qualem methodum etiam sequutus *Platerus de febribus p. 173.* in Apozemate vastæ & prolixæ compositionis, quo materiam febrilem in quartanis simul præparari & purgari posse confidit. *Sennertus* in quartanis usus est ▽ composita ex eodem cortice, præprimis quando ægri etiam sorburo laborabant. *Lib. II. de febr. p. m. 592. & 94.* *Petrus Paschalis* itidem felicem hunc corticis fraxini usum expertus est, quamobrem in *Praxi sua de Febr. ad quartanam intermittentem aquam ex illo compositam destillandam jubet.*

§. XXIII.

Non omni simplicium symbolizantium miscela in Praxi carere possumus, interim tamen prolixiores ejusmodi compositiones, quas modo citavimus, ad nauseam tradidere quam plurimi Practici, unde rectissime horum morem detestantur *Ludovici pharm. modern. sec. appl. Scribonius Largus de compos. medicam. C. 6.*
Helmont.

Helmont. in verbis. Herb. & Lap. Sennert. de Consens. & Dissens. Cap. 18. Poter. Pharm. Spagir. L. 2. 2. Boerhaave de Officio Med. dupl. &c. Quippe in vastis illis compositionibus vix ratio dari potest, cur hoc vel illud ingredientium adjiciatur, imo varia commixta sæpissime vires suas invicem obtundunt, aut novas, morbo cui præscribuntur planè contrarias, induunt; dum contra simplicium vires integræ manent ac majoris efficaciam observantur. Uti hoc inter alia testatur Cortex Peruvianus, qui idem illud fatum ac reliqua Specifica subiit: nam modo cum purgantibus, modo diaphoreticis aut aliis evacuantibus & alterantibus quamplurimis commixtus in febribus adhibitus fuit; unde & factum est, ut ejusmodi compositiones hujus Febrifugi Medicos haud rarò spe sua destitutos reliquerint, quod vel nunquam iis accidit, qui juxta exemplum Hippocratis, Galeni, ac aliorum doctissimorum Virorum nullis operosioribus compositionibus usi sunt in ejus exhibitione. Idem illud in Kinkina Europæorum observari debere & ratio dicitur & experientia confirmat. Est enim sibi relictus satis efficax Febrifugum, & hæc ob rem usum ejus quam simplicissimum in Febribus intermittentibus præprimis commendamus; nec illis quæ per Chymiam inde eliciuntur, adeo tutò in harum cura fides habenda, quatenus per experientiam constat, quod concreta, per texturæ suæ analysin ac partium integrantium divulsionem, quas subeunt, dum igni committuntur, virtute sua specifica defraudentur ac novam acquirant, quod egregiè *Helmontius* exprimit *Arbor. Vitæ pag. m. 798.* his verbis: *Ratum ergo, quod, quamvis multa destillando fiant acutiora, adeoque magis activa:*
tamen

tamen eo ipso recedant & alienentur à genuina seminum proprietate. Quia ignis est mors artificialis, quæ si aperta flamma fiat, contingit per seminum & Archei extinctionem. Mors enim naturalis rerum præsupponit lassationem seminum. Mors autem artificialis, quæ non fit per flammæ consumptionem, separat quidem volatilia à fixis, cum dissolutione & morte vitæ ultimæ concreti, &c. Et paulò infra. Proinde non licet destillatorum vires ponderare è concreto unde dimanant; nec credere licet, quod etsi vires rerum non sint abolitæ, non extinctæ aut per ignem planè defunctæ, ideò rerum pristinas Virtutes per adustionem non innovatas. Quale quid Idem veritatis impetu adactus profitebatur de potestate medicam. Hoc unum saltem memorabo, quod chymica potius artis, quam naturæ, vi nativa agerent, eò quod illorum initia per ignem parta & immutata essent, &c. Non minus Tincturæ atque Extracto nostri Corticis in Intermittentibus diffidemus, quoniam vi illa insigni adstrictoria non pollent.

§. XXIV.

Exhibendus igitur Cortex hic in FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS solummodo in substantia, neque tamen absq; prægresso examine circumstantiarum in Ægris, est enim quasi gladius in manu Furibundi, & dependet à Medente, an eum adhibere velit in commodum aut Ægri damnum. Atque cum duplex Indicatio in Cura Intermittentium nascatur, prior, ut materia viscida seu Febrilis ulterior proventus impediatur, posterior, ut illa, quæ juxta Venarum latera deferatur, attenuetur, incidatur atque educatur, admodum prudenter agere debet Medicus, ne nimis subito & violenter vasa laxa constringat, ac viscidum ibi excernendum retineatur in sanguine intra ipsa vasa, sic enim variæ possent oriri obstructions

D

visce-

viscerum, sed successive & paulatim secretio hujus viscerum est sistenda, nempe quando illius parva quantitas est in sanguine intra vasa, seu quando Paroxysmus cessavit; tunc enim ab ingesto hoc Cortice via occluditur, per quam novus Lentor egrediebatur, h. e. cessat illa copiosa secretio, ita ut non adsit sufficiens quantitas viscerum, quæ ad Capillaria Vasa hærendo Febrem producere possit, vel ad minimum non in tantâ copiâ, ut ingravescere possit; continuandum quoque in usu hujus medicamenti, quatenus vasa illa excretoria nimis laxa post primam Corticis exhibitionem quidem contracta sunt, postea tamen iterum relaxantur & eadem redit Febris, vel mox, vel etiam post tres quatuorve septimanas. Dein ut alteri Indicationi satisfiat, sibi soli Kinkina nostras relinquenda in operando, nullisque purgantibus, aut aliis evacuantibus, vel alterantibus adjungenda, non enim præscire possumus, quamnam viam Natura sibi eligere velit ad materiam peccantem evacuandam; & postquam à particulis hujus Corticis amaris atque nitrosis sat sufficienterque attenuatus, incisus, vel præparatus fuit Lentor ille seu materia febrilis, facile exitum inveniet vel per vomitum, urinam, sudores, insensibilem transpirationem auctam, diarrhæam vel etiam per salivam; qualem Ptyalismum criticum videre contigit Excellentissimo Dn. Albino, Præceptori meo non sine veneratione à me nominando, imò majorem ab usu Corticis Peruviani, quam unquam excitare potest. Interim tamen benè notandum, quod Kinkina nostras non statim in corpus ingerenda, quando alvus nimis pertinaciter est occlusa, sed vel laxante, vel clystere, vel suppositoriis simpliciss. ante
fui

fui officii admonenda. Vitanda sunt purgantia neque interponenda, vel statim post ejus usum exhibenda, ne vasa irritando iterum cogamus, ut copiosius viscidum exprimant, sicque Febris redeat. Denique & in sufficienti quantitate dandum est hocce medicamentum, ne idem hîc nobis eveniat, quod exercitatissimis aliàs Practicis in Peruviani Corticis usu accidit, de quibus certò constat, quod plus in defectu quam excessu peccaverint. Quamobrem finitò paroxysmò exhiberi potest 3^{ss}, quod vel singulis trihoriis, vel aliis intervallis pro Ægri beneplacito reiteretur, modo intra duos paroxysmos 3iij assumserit, idque continuandum usque dum Æger consumserit 3iij; & ut certior quis esse possit de effectu, ne redeat Febris, diebussequentibus adhuc detur 3ss, ut, si fortè relaxata sint iterum vasa, denuò constringantur. Et quamvis contingere possit, ut supra determinatam dosin ascendere quandoq; quis cogatur, ordinariè tamen vix majori quantitate opus erit. Idque vel in Pulvere, vel in forma Electuarii cum conserva rosar. vel syrup. cinnam. &c. aut si Æger respuat electuaria, pulvis dari potest in Infuso cum Vino rubro, vel in Pillulas redigi potest, cum mucilagine tragacanth. &c. quæ manipulatim quam commodissimè devorari possunt. Quod si Ægri planè medicamenta aversentur aut Ore assumere nequeant, imitandus *Dn. Helvetius* in methodo sua, quæ usus est in Febrium curatione. Vid. *ej. tract. Methode pour guerir les Fievres sans rien prendre par la bouche.* it. *Baglivius in Praxi sua.* Sicq; Clysmata ex Quinquina nostrate parari atque injici possunt: quanquam haud negandum, sæpius hanc Helvetii methodum ab Aliis

incassum tentatam fuisse: neq̃ facile concipi potest, quomodo tale Clysma agere possit, nam fomes in Ventriculo & Intestinis tenuibus est, in quæ verò nullum clysma ob valvulam Bauhini obstantem adscendere potest, quod & *Galenus* olim docuit *s. method. medend. C. II.* sic enim inquit: quod per sedem injicitur, ad ea quæ vicina sunt Ventriculo subire nequit. & 13. *ibid. C. 17.* quæ per sedem infusa sunt, ea omninò ad jejunum usq̃ ascendere nequeunt, imò si admodum nitaris fortassè tenue tantum contingent.

§. XXV.

IN FEBRIBUS CONTINUIS curandis itidem felici cum effectu exhibita fuit Kinkina nostras, idque præprimis ob particulas ejus amaras nitrosæque indolis, quas copiosè possidet; unde Virtus ejus mirifica refrigerandi in æstu febrili profluit, temperat nimirum acredinem nimiam sanguinis atque bilis, sedat sitim, atque resolvendo sanguinem crassum viscidumque in minimis vasis stagnantem, Inflammationes tollit, illumq̃ pristinae fluiditati restituit, floridumque iterum reddit. Sicque mitigantur dolores, qui Febres præcipuè malignas comitari solent. In ejusmodi autem continuis Cortex hic febrifugus in substantia non usurpandus, quatenus Ventriculus jamjam ab æstu debilitatus, nimis ab illo gravaretur, sed tutius ejus Decoctum vel Tinctura cum copioso liquido convenienti hic in usum venient. *Simon Pauli* mirum in modum commendat Æ Cortic. Fraxin. præprimis in Variolis & Morbillis, quod in Aqua Card-Bened. cum tantillo Syrup granat. vel rub. idæ. dilutum pond. V. ad X. gr. propinat. Atque Clarissimus Vir pluris hoc facit quam Lap. Bezoar. item cum C.C. phil. ppt. vel rament. unicolor. Grönländic.

landic. mixtum, quod potentissimè sudorem movere scribit *Quadr. Botan. Cl. 3. pag. 310.* Sic etiam jam olim teste *Platero l. c. Crato* usum Sal. Fraxin. in Febribus malignis commendavit ad gr. X. XII. cum conserv. ros. vel ▽ citrei Mali aliisque. Unde Kinkina nostras Aquam Theriacalem Bezoardicam Raymundi Mindereri ingreditur, de qua Autor testatur, quod valenter sudorem pellat, omnemque materiam venenatam & malignitatem à centro ad corporis peripheriam expellens disjiciat, atque suâ subtilitate undique corpus pervadat & putredines arcendo Peste correptos adjuvet, Febribus malignis adversetur, &c. Datur ejus potio cum aliquo Syrupo acidiusc. v. gr. citr, limon. vel acetos., & extat ejus operosa ac vasta compositio in *Dispensat. August. item apud Musitan l. f. c.* Qui simplicissimas amant compositiones utuntur ▽ destillata è Cortice Fraxin. & rad. bardan. major. quæ est *Plateri l. c.* Cujus dosis ad ℥iij.; vel loco ▽ fumantur +. vin. & rutac. p. æq. indeque ▽ eliciatur, quam propines cum tantillo Ol. sive Ω acid. ad gratam aciditatem; easdem profectò nisi majores vires obtinet, quam omnia Theriacalia operosæ compositionis, est nempe diaphoreticum remedium insigne, uti testatur ipse ille Mindererus *Neu-verbessert. Krieger's Arzenei/ pag. 134.* Et *Baubin. Hist. Pl.* scribit, se observasse in immani illâ Peste Lugdunensi, ubi tunc temporis Medicus ordinarius Urbis stipendio detinebatur, quod nonnulli usi sint Cortice Fraxini ad sudoriferas potiones pro Peste correptis. Laudatur quoque ad hunc usum à *Pistorio de Pest. pag. 54. & B. nostro Parente Consil. de Pest. pag. 179.* Item Liqvozem è Fraxini Cort. & Lign., dum

accenduntur, stillantem contra Pestem admodum utiliter bibi asserit *Sarazen. de Pest. præcav. Michaëlis l. f. c.* Corticem cum Ligno ad suffumigandum in Peste valdè proficuum esse testatur. Vim enim summam Fraxino adversus Venena inesse antiquitus creditum fuit.

§. XXVI.

Ufus Kinkinæ nostratis internus porrò esse potest in omnibus morbis, ubi Lympha vel ipsa massa sanguinea vitiata existit, ut sunt Chronici, e. gr. Cachexia, Scorbutus, Hydrops, Malum Hypochondr. Catarhus, Lues Venerea, &c. Et apud Autores tam veteres quàm recentiores reperimus, quàm egregiè in ejusmodi affectibus curandis vires suas præstiterit ille Cortex. In CACHEXIA ab Evacuationibus consuetis suppressis & obstructis ob fluida corporis nimis tenacia, crassa vel viscida ortâ, felici cum successu adhibetur, particulæ enim ejus amaricantes ac nitrosæ incidunt, attenuant, resolvunt atque aperiunt, quicquid liberum fluidorum circulum impedit; stimulant insuper non-nihil fibras Vasorum totius corporis ad copiosiore sui contractionem, undè excretio vasorum augetur & Evacuationes naturales ad pristinum rediguntur. Huic scopo satisfaciunt Decoctum, Infusumque Corticis illius cum ∇ simpl. font. vel destillat. appropriat. aut vino generos.; item paretur Lixivium ex ejus cineribus & exhibeatur; aut admisceantur pro diversis circumstantiis modo purgantia, modo diuretica & sudorifera sic dicta, v. gr. R. Cort. & Lign. Fraxin. q. v. coquat. cum liqvir. , quod satis gratum sudoriferum. Si quis majores è Cortice nostro compositiones desiderat, adeat *Platerum in Praxi sua, Tract. III. pag. 116. & 120.*

alios.

aliosque. Valet hic quoque Tinct. Corticis illius tam simpl. quàm cum aliis mixta, ut Tinct. ☞ aper. cum succ. pom. Cinamom. Caryophyll. &c. Item parari possunt pulveres cachectici ad normam illorum quos apud Autores ubique reperimus. *Mayerne* Cerevisias medicatas in Diæta Cachecticorum valdè extollit, quales etiam è Cortic. Frax. ejusq; Ligno additis fol. agrim. meliss. fl. sambuc., caryophyl. nuc. mosch. &c. parari posset pro potu ordinario.

§. XXVII.

In SCORBUTO, ubi sanguis crassus cum reliquis humani corporis laticibus, adeoque ad circulandum ineptus reperitur, & hinc inde varias parit obstructions, ob easdem, quas in Cachexia exerit, virtutes laudandus erit Cortex noster, unde *Salom. Alberti* illum inter ἐκφρακτικὰ ἢ ἐκκαθαρτικὰ τῶν πόρων jure meritoq; recenset, h. e. uti ipse illud explicat *de scorbuto p. m. 487.* inter ea præsidia, quæ vim habent expediendi meatus fæctos atq; præpeditos ab humore limoso, duro, tenaci, tam ipsis Visceribus familiaria, quàm Humoribus accommodata. Non minori laude celebratur à *Charleton*, & quidem in tali sanguinis crudi dispositione, quæ à copiosi & in fixitatis statu adhuc manentis Salis præpotentia exsurgit, vid. *de Scorbut. p. m. 76. & 188.* Imò si acidum in morbo illo proteo solum inculpan- dum esset, Cortex noster æq; illi ac aliis Scorbuti causis opponi potest ad illas corrigendas & tollendas. Cui- libet enim notum, quales virtutes in infringendis spi- culis illis acidorum pungentibus possideant, quæ adeò sensibili amaritudine prædita sunt. Modus vero Cor- ticem exhibendi vel simplex esse potest, ut antea, vel
compo-

compositus pro uniuscujusq̃ beneplacito. Ejusmodi compositionum varias Formulas ab Autoribus commendatas habemus, ut est Aqua Scorbutica Qvercetani, *Pharm. C. 7. Sennerti de Scorbut. pag. m. 175. Mich. Doringii ibid. 178. Polychresta Rolfincii, quam descr. Joh. Ludov. Hanneman. in Prod. Lex. Medic. p. 77., Spirituosa Timæi à Guldenklee Cas. Medicin. 24. L. 3., Decoctum contra Scorbutum Bald. Ronsæi, Com. de Scorbut. C. VIII. p. m. 255., Timæi à Guldenkl. Epist. & Consil. L. 3. Ep. 28. Joh. Michaël in App. formul. Cap. 1., Infusum P. Hermann. Cynosur. M. M. l. c. Ettmulleri Prax. de Scorb. pag. m. 401. Timæi à Guld. Cas. med. l. c. Vinum antiscorbuticum Muralti descriptum à Reusner. de Scorbut. Exercit. VII. p. 485. Spiritus antiscorbutic9 Dekkeri Præceptoris mei devennerandi in aureis suis notis ad Prax. Barbett. L. IV. C. 3. p. 157. laudatus. Tinctura contra Scorbutum JOH. WERNERI L. 2. Therap. Extractum M. MARTIN. de Scorbut. pag. m. 675. & 684. Elixir antiscorb. D. MICHAEL. descriptum à Bierling. Advers. curios. in App. pag. m. 74. Pulvis contra Scorbutum SENNERTI. L. C. pag. 181. Tragea scorbutica M. MARTINI L. C. Splenetica Qvercet. *Pharm. Dogmat. Rest. p. 140.* Ex quibus pulveribus etiam Rotulæ & Morfili pro intentione Medentis formari possunt additis addendis. De his verò in formam solidiorem è Quinquina nostrate concinnatis remediis antiscorbuticis notandum cum Charleton., ut iis in ventriculum ingestis paulò post superingerantur & alia consistentiæ liquidioris; quæ ipsis vehiculo sint, viresque jam in actum erupturas, in sangvinem usque expeditius ferant & per universum corpus diffundant. Sicque utriusque generis medicamenta ter quaterve de die repeten-*

repetenda sunt, manè scilicet, sub meridie & crepusculo, attamen cujuslibet constitutioni & ætati ad amissim convenientia.

§. XXVIII.

Convenit Cortex hic etiam in MELANCHOLIA & HYPOCHONDRIACA AFFECTIONE ob amaritiem suam blandam, terreis & pinguedinosiis particulis involutam, undè Ventriculo amicè habetur, nempè laxatas Fibras sua stypticitate contrahit, ac sale suo nitroso putrefactionem retardat, acidos in Ventriculo succos figit & edulcorat, limosos & viscosos Hepatis, Lienis, aliorumque viscerum vasa obstruentes humores abstergit, ac superfluam, quâ relaxantur Fibræ, humiditatem absument & exsiccat; Undè quam maximè usum ejus in substantia hic commendamus ad 3°, quod manè & vespèri ad aliquot septimanas erit continuandum. Alii ad acidum in Hypochondriacis corrigendum sal lixiv. è Cortice nostro per incinerat. parat. mirabiliter effe-
runt. Ubi tamen sedulo cavendum, optimè monente *Sylvio*, ne magnum in sanguine excitemus conflictum, tunc enim spasmi & convulsiones enormes gignuntur: adeoque si quis lixivium tale adhibere velit, primo præmittat sic dicta Absorbentia, quibus si jam acida concentrata sunt, tutò illud lixivium assumi potest, & quidem prius adhuc temperandum Ω volat., $\sqrt{}$ vel oleosis, ut Ol. amygdal. olivar. terebinth. &c. prout judicamus hæc vel illa Ol. nostro scopo magis esse convenientia. Cæterum illius usus erit ut in §. de Cachexia & Scorbuto dictum, quatenus Indicationes horum morborum unæ eademque ferè sunt. Huc spectat Potio è Quinquina nostrate compos. ad Melancholiam præ-

parand. Michaëlis in *App. formul.* p. 604. Decoctum Spleneticum *Ejusd. ibid.* Item laudatur illud *Grulingio* tanquam Specificum in his morbis. Essentia ejus Splenet. *descript. in Florileg. Hipp. Galen. Chym. nov. p. XXI. C. 1.* Pari modo ab illo commendatur Extractum Splen. *Posselii* quod æqvè ac alia Cortex dictus ingreditur ob vires suas egregias. *l. m. c.* Sic *Timaus à Guldenklee* & illo lixiv. quàm felicissimè usus est in Elixir suo Splenet. teste *Eod. Ibid.* Non minorem laudem meretur Infusum sequens.

Rz. CORT. FRAXIN. *Tamarisc. Capp. 3^B rad. Scorzon. Cichor. 3^B herb. Melisf. m. ij Scolop. Fumar. aa. mj. grosso mod. incid. & conqvascent. indantur sacculo & cum vino Rhenan. infund. Vid. à Guldenklee Epist. XXXVI.* *Quercetanus* itidem Corticem nostrum adhibet in Extracto suo Splenetico majori *l. s. c. p. 206.* quodq; à complurimis mirificè extollitur; & quæ ejusmodi sunt composit. plures Practicorum. Externum verò pro Lienosis si quis desideret auxilium, Ol. per descens. è Cortice ejusque Ligno destillatum desiderio ejus satisfaciet. Confer. *Betrucius. L. 1. Med. Pract. tr. 3. S. 3. J. Sylvius. Bartholinus, aliique.*

§. XXIX.

Duplici modo Quinquina nostras HYSTERICIS prodesse potest. Vel extra & post Paroxysm. vel etiam in ipso Paroxysmo. Extra Paroxysmum ejus usus est præstantissimus, nam causas hujus morbi tam continentes, quam antecedentes tollere valet, quæ cum vix ac ne vix quidem ab illis differant, quarum effectus est Melancholia Hypochondriaca, sequitur, quod secundum easdem, quibus pollet, Virtutes in recensito affectu etiam hic mederi possit, adeoque modus exhibendi idem est. Vid. interim de horum affectuum consensu & affinitate

Higbimorus,

Higbmorus, Sydenham, Albinius in Coll. MSC. aliqve. In Paroxysmo exhibeatur Ol. illud empyr. & Ω urinof. quæ per destill. è Corticibus eliciuntur & illa vel naribus, loco graveolentium & memphitim spirantium consvectorum, admoveantur, vel internè cum vehiculo conveniente in Os infundantur, quod satis vellicans & stimulanse est remedium, ut spiritus aliorum determinentur, sicq; spasmus cedant; aut fiat quædam compositio addit. essent. castor. ♀ * & c. e. gr. R. *menth. matric. fl. samb. aa. ʒi* Essent. castor. ʒi Ω *urin. CORT. FRAX. ʒi* Ol. ejusd. distill. ʒi *laud. opiat. gr. i. syrup. cort. aurant. q. s. m. f. Electuar.* quod deterrimi saporis est, & tale quid semper intendere solemus. In defectu horum præparat. & iis in locis ubi Fraxinus copiosè provenit R. fulig. camin. except. è combustis Cortic. & ejus Ligno ad ʒi in ovo sorbili. Vid. *Burnetus Thesaur. Med. Pract. Tom. II. p. m. 136.* aut hujus fuliginis aliquid carbonibus injiciatur & naribus Hystericarum attrahendum porrigatur, item fumus è Corticibus incensis per infundibulum Utero excipi jubeatur, vis enim hujus fumi resolvens est insignis, ut testatur *Tournef. Histoire des Plantes l. c.*

§. XXX.

Insignis Corticis nostri usus est in HYDROPE ob vim toties deprædicatam attenuandi & deobstruendi, adeò ut tutò illi confidere queamus, ubi Lymphæ in Vesiculis adiposis Malpighianis stagnanti restituenda est circulatio, aut Sangvis cachecticus corrigendus. Neq; vis adstrictoria, quæ illi attribuitur, virtuti aperiendi quicquam derogat, Fibræ enim vasorum à copioso latice relaxatæ sunt, & Reticulum Vasculosum vim sese contrahendi, constringendi, sicqve superfluum expel-

lendi perdidit, undè ibi hæret ejusque fit stagnatio. Quapropter etiam *Willis* adstringentium usum quam maximè commendat, utpote quæ Sangvinis crasin seu mixtionem, ne fusione nimia penitus dissolvatur, præservant : modus utendi idem erit atque in Cachexia. Cui addimus, quod in dosi paulò largiori dari debeat hocce Antihydropicum, ne particulæ ejus activæ aquis immerisæ obruantur, priusquam diffusæ vires suas exerere possint; quare illa potius præparata seligenda, quæ haustu pleniori totum corpus permeare possunt, cujusmodi sunt Decocta, Infusa & c. quib9 mediantibus vel purgare, vel diaphoresin aut diuresin largiorem excitare potest Medicus pro varietate circumstantiarum. Hunc in finem commendat *Hermann. l. c. Apozem. seq.* *Rz. Cortic. Fraxin. ℥iiij coq. in Vin. rub. ℔iiij f. Apoz. cum quo capiat Æger ad singulas vices* Θ *Frax. gr. vij l. ℞ quod quidem est quam simplicissimum, attamen valdè efficax. Aliàs addi solent Cort. tamarisc. capp. sambuc. inter. frangul., rad. helen. rhabar. polypod. armor. summit absynth. cent. min., fol. agrim. bacc. juniper. Qvalia Decocta sunt* *Quercetani Pharm. restit. C. 8. & c. Hydra-* *gogum Freitagii in Auror. Medic. Plateri quod commendat ad Viscerum imbecillitatem corrigendam illorumque infarctus & obstructions solvendas* *Prax. sue Tr. III. p. m. 318. item Vinum martial. compos. Cnæfelii. Vid. Bonnett. Medic. Septentr. collat. p. m. 726. Ad diuresin promovendam efficacissima habentur in Hydrope, quæ ex salibus lixiviosis Plantarum fiunt. Vid. Sydenham. de Hydrop. p. m. 704. qui commendat seq. Rz. Cin. Cortic. & Lign. Fraxin. ℔i Vini rhenan. ℔iv. fol. absynth. pug. j. infund. frigid. ut f. Lixiv. & colat. ℥iv dentur ter in die. Cui adsti-*

adstipulantur *Burnetus l. c. Tom. II. p. 126.* aliiqve. Locum etiam ejusmodi Lixivium habet inter topica, vel illi incoquantur lenia adstringentia, ut Cort. quercus, serpill. thym. fol. laur. rorism., sabin., sambuc., bryon, &c. quo embrocationes cum spongiis & linteis ebriis fiant.

§. XXXI.

Laudatur pariter Fraxini Cortex in LUE VENEREA à *Petr. Foresto insigni Batavorum Practico*, quatenus humores peccantes sudorem eliciendo præparat, corpusq; fluidum reddit, meatus referat, crassa, glutinosa viscidaqve incidit, atterit, extenuat atqve abstergit, *obs. de Luc 2. L. XXXII. p. m. 71.* Et *Cæsalpinus* suô jam tempore ejus virtutes æquales adèò decantato Specifico morbi Neapolitani (Guajacum puta) observatas fuisse testatur *de Plant. Lib. II. Cap. 13.* Undè à *Joh. Agricol. in Chirurg. parv. verum Germanorum Guajacum* appellatur, cui majores longè vires tribuit, quam illi, quod ex India affertur; Item *Lobelius in Observ. p. 545.* inquit, se pro certò scire, Lue gallicâ affectos Fraxino curatos esse. Quibus adstipulantur *Hoffmann. Sciagr. morbor. contagios. p. 55.* *Nicolas de Blegny, L'art de guerir les maladies Venerienn. p. 71.* *Paul. Herm. loc. cit. item Aug. Ferrius de Pudendagr. L. I. p. 19.* *Lud. Mercat. oper. T. II. p. 638.* *Bartolin. Dissert. V. de Pharm. Danic. p. m. 219.* aliiqve plures. Effectus verò Corticis nostri in debellando hoc morbo venereò maximam partem expectandi sunt ab ejus Decocto, quod omnium præparatorum commodissimum est ad humorum attenuationem & resolutionem per insensibilem halitum aut sudorem, utpote in quo omnium hætenus sic dictorum Specificorum morbi Venerei vel Corticum, Lignor. vel Radicum exoticorum vis consistit. Ejusmodi Deco-

Etum est quod commendat. *Jac. Auberti Progymn. in Fernel. Lib. de abdit. morb. causis. exerc. 42.* R. CORTIC. FRAXIN. *℞ Rad. chamaleon. alb. s. carlin. ℥iij aq. font. ℔ IX. ferveant ad VI. part. remanent. Dos. man. 5 Vesp. ℥VI.* Agerque ad sudorem disponatur. Loco Carlin. commodè sumi potest Rad. Petasitid. vel Lapp. maj. Præterea addi possunt, si lubet, rad. smilac. asper. *Lign. Fraxin.* Juniper. cum baccis, Quercus & similia, quæ idem tam potenter, tam facilè, tam tutò & tam jucundè præstabunt, quam illa quadriga exoticorum medicamentorum, v. gr. rad. chin. falsæparill. lign. guajac. & saffafr. quæ subindè suis ex parte viribus privata & exoleta, prout rectissimè admonet *Franc. Deleboë Sylvius Prax. Med. App. Tr. III. p. 676.* Doctissimus ille Vir maximoperè etiam in hoc morbo Medicinam facientibus Oia Lixivia ad corrigendam aciditatem peccantem commendat, additque sibi per experientiam constare, quod illa æqvè conducant ac Radices, Cortices, Ligna & præsertim aromatica Decocta. Sicque usus Lixivii ex ciner. Cortic. nostr. non minores præstabit effectus hoc in casu, quam qui in præcedentibus à me ostensi fuere. Externè ad morbi hujus dolores & ulcera commendatur Ol. Fraxin. à *Jacob. Sylvio, Annot. in Lib. III. Mesua de Antidotis.*

§. XXXII.

Ex hætenus dictis facilè apparet, quomodo Medicamentum nostrum incidens conducat etiam in CATARRHIS, quibus intelligimus Obstructiones in variis corporis partibus, ortas ab injuriis externis, quæ Humores incraissant ac interdum plus minusve perturbatos commiscent, undè, prout Catarrhi nunc hanc, nunc illam partem occupant, aliam atque aliam præseferunt

se ferunt speciem, aliamque sortiuntur denominationem, juxta tritum illud :

Si fluit ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus

Ad Fauces Bronchus, ad nares esto Coryza.

Humores ejusmodi inspissatos aptè resolvere possumus vel Decoct., vel Infus. è Cortice nostratis Quinquinæ ejusque Ligno, item Tinctura ejus cum leni infus. Cortic. instar Thee hic plurimum conducit, quæ omnia & in *Tussis* molestia multum levaminis afferre solent, quando ab iisdem causis dependet; itidem in Tussi acri & salsa egregias obtinent vires Trochisci, aut Essent. sicca facta cum Sacchar. & Extract. Corticis Fraxini. In *Aurium doloribus* ab Inflammatione catarrhali, quo Obstructiones referentur & perturbata humorum mixtio restituitur, commendatur Succus Fraxini à *Q. Seren. Sammonico de Medic. p. 6.*

*Quum sevus teneras dolor altè sauciat Aures,
Fraxinea in flammis fundit quem Talea Succum
Instillet.*

Idem ille Succus ad *Surditatem* valde efficax, mixtus nimirum cum pari pondere Succu Cyclam, Scyllæ & Rutæ ac non nihil decoctus, si eundo cubitum ponatur in Aurem sanam, ita ut Æger dormiat supra sanam, & si in utraque sit Surditas, ponatur in Aure minus affecta uti refert ex *Matthiol. Epit. de pl. Job. Baub. H. P. L. VIII.*; Alii ▽. Fraxin. cum suo Θe mixtam commendant ut *Quercetan. Phar. Dogm. rest. C. 7. Horstius Pharm. Cathol.* Item Decoctum Corticis, Seminis vel Foliorum suffitu mederi *Surditati* vult *Lobelius*. His quoque collactea tradit *Platerus Prax. tr. 1. de Audit. lesione, p. m. 304.* Si à Catarrho coagulatur Lympha in articulationibus, oritur *Arthritis* sicque

ficque rectissime à *Melch. Sebizio* vocatur Affectus Rheumaticus *Man. Medic. Pract. p. 2037.* qui eandem medelam à *Quinquina* nostrate expetit, ut reliquæ species recensitæ, id quod confirmat *Welschius*, qui semper cum successu illum Corticem in Podagra exhibuit. Vid. *Observat. ejus Medic. Hecatost. II. Obs. XVI.* Externè Oleum Fraxinum laudatur à *Rogero* ad Arthritidem frigidam reprimendam, emollit enim & digerit. Vid. *Ant. Sneidergerus Tigurinus, Medicam. Euporist. contra Arthritid. p. 56.* ▽m destillatam cum linteis applicatam auxiliari Podagricis perhibet *Pancov. Herb. portatil. l. c.*

§. XXXIII.

Vires Corticis in NEPHRITIDE à Calculo renum quod attinet, subscribendum *Glaubero* existimo, qui illas quam perfectissime in Fraxino contineri sibi haud deceptus persuasit in *Pharm. Spagir. p. 3.* id quod à quamplurimis Practicis experientia confirmatum legim⁹. Sic *Job. Baub.* testatur *l. c.* se Corticis hujus Fraxini vires nephriticas in multis expertum esse, sequentem in modum si exhibeatur. *Rx. CORT. FRAXIN. in taleol. concis. M. ij affund. vini alb. ℥iij, coque ad tertias, per linteum colat. juris Cyathus in quo tenuis. SERRATURÆ FRAXIN. 3j infus. fuerit, bibatur manè calidus 8. diebus continuis & diu præservabit,* sunt verba Autoris. Clarissimus *Rajus l. c.* Semen Fraxini mirum in modum adversus hunc morbum extollit: in Calculo, inquit, comminuendo omne tulit punctum. Inter simplicissima præparata hic conducunt ▽ destillata, quam unicè & singulari remedio prodesse *Trajus* perhibet, Tinctura, Sal à *Barbett.* commendatus *p. m. 207.* & Oleum, quod à *Glaubero* omnib⁹ adeò decantatis Lithontripticis præfertur, cum primis si cum Saccharo inde fit Essentia
feu

seu Elæosacchar., qvô permultos, Calculo pluribus annis laborantes, feliciter restituit, ut post mortem in illorum cadaveribus, neque in Renibus, neq; in Vesica, ullum Calculi vestigium visum fuerit, cum tamen ante hujus medicamenti usum quotidiè Calculus excretus cum ingentibus doloribus fuisset. Vid. *Aut. l. c. p. 23.* Qvi magis composita amant, & vires aliis ejusdem indolis simplicibus augere cupiunt, consulant Autores. Ejusmodi compositum est Potio seq. ab Excellentissimo Wedelio in Disput. quad. de Ægro Nephritic. p. m. 17. comendata. *Rz. Rad. s. aperient. maj. aa. ʒi summ. Virg. ☉. m. j. sem. saxifrag. viol. petrosel. aa. ʒij. CORTICUM FRAXIN. ʒj Lign. Nephrit. ʒss. Coq. in s. q. ∇ font. Colat. ʒv. add. Syrup. fragor. ʒi. Elixir Nephrit. ʒi. M. quæ & in Paroxysmo & extra illum commodè usurpari potest. Ligno Nephritico, Lignum nostrum Fraxini substituendum jubent Baubinus, Casalpinus & Bartholinus l. c.* Ex Oleosis compositis destillatis contra Calculum omnibus præfertur Ol. illud Bernb. G. Penoti à Portu S. Maria, ita ut semper in secretis habitum sit ob singulares suas Virtutes, uti testatur D. Beckhern, in der Hauff-Apothek vom Bacholder / p. m. 431. Est autem secretum illud sequens, prout ab Autore ipso in Tract. de vera præpar. & usu Medicam. Chym. describitur. *Rz. CORTICIS FRAXIN. lbij Sem. Junip. lbij Terebinth. clar. lbij. conterend. terantur & cum Terebinth. misceantur, & in lbxii. ∇ a in Vase bene obturato ad putrefaciendum simul ponantur per tres menses, peract. temp. destill. s. a. exstillabit Ol. præstantissimum, qvæle simile pro tali re non reperitur dos. gutt. 9. ad 12. comminuit lapidem & expellit, cum Vino albo. Sunt verba Autoris. Idem illud*

Oleum infigne est, quod commendat *Plater9 Prax. f. tr. II. pag. m. 568.* suppressô Autoris nomine, doses tantum ingredientium mutavit, addiditque mellis aliquvantulum, quos dein sequuti cit. *Beckberus, Conradus Kunrat. Med. destillat. pag. m. 614. & Mich. Ettmüll. Prax. f. de Calculo pag. m. 185.* Quidam Pocula è Ligno Fraxini parant sibi pollicentes, si quis ejusmodi pocula assidue exhauriat, eum mira in calculosis affectibus auxilia percipere posse. Vid. *Dominici Leonis Ars medend. pag. 809. Baubinus aliique.*

§. XXXIV.

Ufus hujus Corticis porrò esse potest in omnis generis FLUXIONIBUS fluidorum Corporis humani pr. Nat., ubi Vasa excretoria relaxata aut erosa iterum roboranda, & pressio fluidorum ad partem affectam imminuenda, aliam quandam nempe excretionem augendo. Alteri Indicationi satisfacit Cortex noster vi sua Diuresin & Diaphoresin promovendi; Alteri verò sufficiunt particulæ, quæ ipsi insunt terrestres & adstringentes, unde in substantia optimus ejus exhibendi modus cum Vino aliquo rubro adstringente, aut coqvatur Cortex in ∇. chalybeata, cujusmodi decoctum non bibi tantum, sed & externè parti affectæ linteis applicari potest. Sic e. gr. *Job. Baubinus* Corticem Fraxin. in Vino rubro coquere jubet & utiliter *Dysentericorum* ventres illo foveri scribit l. c. *Samuel Ledelius in Ephem. N. C. Dec. II. Ann. VI. Obs. 26.* testatur, se haud rarò observasse, grassante Dysenteria, quod ∇ destillata Lign. Fraxin. multis propinata singulari utilitate profuerit. Huc spectat curatio illa magnetica Dysenteria

ria per Lign. Fraxin. cujus meminit *Musitanus Trutin. Med. Libr. III. Cap. XIV. pag. 616.* R^z. LIGNUM FRAXINI, intus e illud excrementis cruentis, ut undique cruore & sanie obducatur, tunc insige illud in frustum lardi, & absque extractione in eo fixum maneat, donec Aeger convalescat, sunt verba Autoris. Idem commendat *Frid. Hoffman. meth. medend. Lib. I. C. 19.* Ad Hemorrhoides curandas Ol. Fraxini mirè prodesse scribit *Galenus, Lib. de remed. ad Hemorrh. pag. 15.* Dn. *Vitalis de Furno in Ventris fluxu* laudat Cortic. & Folia Fraxin. cum aniso & Fungis qui Fraxin. adnasci solent. Aliàs in sistendis omnis generis Hemorrhagiis Lignum cum Cortice adhibitum profuit: Quemadmodum illud *Borelly* exemplò quòdam confirmat *Obs. Medic. 78. Cent. III.* Et singularis est casus, qui enarratus legitur in *Ettmülleri Schrod. dilucid. Part. I. S. II. Edit. 4to.* Fuit, inquit, aliquando Virgo hic locorum quæ adeò continuis laboravit Hemorrhagiis Narium, ut & Capilli tandem defluerent, nec ullum remedium reperiri potuerit huic malo sufficiens; quamprimum autem LIGNUM FRAXINI applicatum fuit naribus, fluxus extemplò remisit; Eandemque vim & Foliis inesse ibi quoque legitur. Denique ad Sangvinem sistendum Cauterii potentialis vices supplet Cinis ex Qvinquina nostrate, illoque minùs dolorosus existit, si nodulo exceptus & aqua vel saliva madefactus parti imponatur, vid. *Lob. in Observ. suis p. 545, Sebizius Specul. Med. Pract. p. 1930, Baubinus aliique.*

§. XXXV.

VERMIBUS infestum esse hunc Corticem à priori unusquisque videt, quatenus plerumque amara sunt Anthelmintica, tantoque majori encomio ille dignus,

quantò magis non tantum vitiosos humores corrigit,
& putredini resistit, utpote in quâ Vermes foveri, &
quasi nidulò quòdam stabulari certò certius est, sed
etiam hostilium illorum animatorum acervum fugat,
enecat & exterminat. Quod à posteriori confirma-
tum legimus in *J. C. Claudin. Empyr. ration. Job. Craton.*
à Kraffheim Conf. 8. Lib. 5. Usus ergò illius est varius
vel in substantiâ. *Rx. Pulv. Cort. 3℔. & cum pauco mellis*
exhibe; vel in Decocto cum lacte, vino & aqua mulsa.
Adduntur & laxantia aut purgantia ad Vermes jam
enecatos educendum, ejusmodi Apozema solutivum
est, quod ordinavit *Gvil. Fabr. Hildan. Cent. 2. Observ. 72.*
Rx. Rad. dictamn. filicis, polypod. q̄ercin. aa. ʒij. Cort. rad.
capp. tamarisc. FRAXIN. aa. ʒvi. Herb. chamadr. chamæpyt.
Absinth. salu. aa. M j. cent. min. p. 1. sem. cartham ʒij. anis.
portul. contr. verm. aa. ʒj. corallin. pulv. fol. senn. Orient. &
Cheb. aa. ʒiij. decoq. in ∇ font. q. s. ad ʒx. in colat. dissol.
Syrup. de Cichor. cum Rhabarb. fl. persic. aa. ʒvi Oxymel. sq̄vil.
lit. ʒi. M. f. Apoz. ad plures doses singul. matutin. horis.
Alii ad externos usus Corticem nostrum pulverifat.
incoqvunt Ol. Oliv. Amygdal. Lini &c. idque umbi-
lico illinunt. Quod ipsum oleum etiam internè si
ægrotantes id ferre velint, cum vehiculo, quòdam
convenienti quam utilissimè propinari potest. Cui
lubet, alia quoque adjicere potest juxta exemplar Ol.
contra Lumbricos *Michaël. Scoti. Rx. Abrot. ʒij absinth.*
gingib. cort. lanceol. aa. ʒi Stachad. ʒiij polij, sabin. aa. ʒij
CORTIC. & SEM. FRAXIN. ʒvi aloës ʒi terant. omnia & di-
mittant. per 8. dies in Ol. com. ʒiij & + ʒvi. octavo verò die
bulliant lentò igne, donec herb. recent. sint benè cocta: post
dimitte.

*dimitt. infrigidari, cola & add. aloë indic. & benè pulveris-
misc. & serv. qvò inungere jubet regionem Epigastr.
vel si Ægri illud non recusant, ad 3' ipsis porrigit bi-
bendum cum Vino albo, vid. Job. Mich. Savonarola Pract.
Canonic. pag. m. 792. Sic & aliæ plures compositiones
pro circumstantiis rerum è Cortice hoc, huic solum
scopo inservientes, facillimè parari possunt.*

§. XXXVI.

Legimus apud Antiquos Fraxinum Marti sacrum
fuisse, ita ut in Templis ipsi dicatis nullus ignis,
nisi è Fraxini Ligno, accensus sit. Et certè Fraxino
haud rarò opus est, ubi quis THALAMUM ingressus se
Virum præstare cupidus est; imò Mars ipse anteqvam
Venerem visitet, Fraxini fumo delectatur; adeò in-
figne Aphrodisiacum arbor istæc habetur. Cumpri-
mis Semen ejus inter stimulantia illa interna recense-
tur, quæ caliditate suâ Semen turgidius spirituosius-
usque reddunt, ut pruritus indè sive titillationem
sèntiant Vasa ejus excretoria, sicq; Seminis exitum pro-
curent. Quem in finem laudatur à Matthiolo in Epitom.
si cum Pistaciis, Nucleis Pineis & Saccharo comedi-
tur. Huc spectant variæ illæ Compositiones, quas
Semen Fraxini ingreditur, quæque ab Autoribus ad
Venerem langvidam resuscitandam mirum in modum
extolluntur. Ejus farinæ est *Electuar. Diasatyr. Nicolai*,
quod in *Officinis* prostat. Aliud exhibet *Platerus Prax.
tr. I. p. 649.* Pulverem è Fraxino compositum ad hunc
scopum commendat *Idem ille ibid. sequentem.* R^z. SEM.
FRAXINI, bulb. lin. anis. aa. ʒi. Sem. eruc. ʒij. Sem. pastinac.
nap. raphan. cepar. porri, sinap. urtic. nasturt. asparag. aa. ʒv.
F 3 piper

piper. ℥ij zingib. galang. caryophyll. macer. aa. ℥ croci ℥i ras. ebor. ℥i priap. Cerv. vel Tauri, vel Ericji, carn. Stincor. aa. ℥ij f. Pulv. subtiliss. ad ℥ij exhibendus. Atque ejusmodi pulveres pro uniuscujusque Medici arbitrio mirum in modum variari possunt. Non minores opes Fœminæ, quando ob sterilitatem ignominiam & contemptum perferre coguntur, sibi à Fraxino polliceri possunt, pravam enim corporis dispositionem (si solum inculpanda) corrigit, adeò ut quæ antea nimis tardæ pigræque ad Thalami ludos inveniebantur, jam æquis viribus dimicare possint. Et singulare est remedium quod commendatur à C. Caldera de Heredia. Prompt. facil. parabil. pag. 303. quem videsis.

§. XXXVII.

Denique & *usus Corticis externus* haud exiguus est in omnibus morbis, ubi *refrigerandi, resolvendi, siccandi, abstergendi, constringendi aut consolidandi necessitas* urget. Quapropter *Matthiolus teste Baub.* aquam destillat. per descens. ablato Ol., miscere cum ∇ violarum, eaque Faciem sæpius abluere injungit illis, qui *Pompilio* non multum ab similes sunt, de quo elegans *Mureti* exstat Epigramma :

*Pompilio est nasus cubitos tres longus & unum
Latus, & hunc murus cingit utrinque triplex
Adsunt & turres, Bacchus quas condidit ipse
Et minio tinctas usque rubere dedit, &c.*

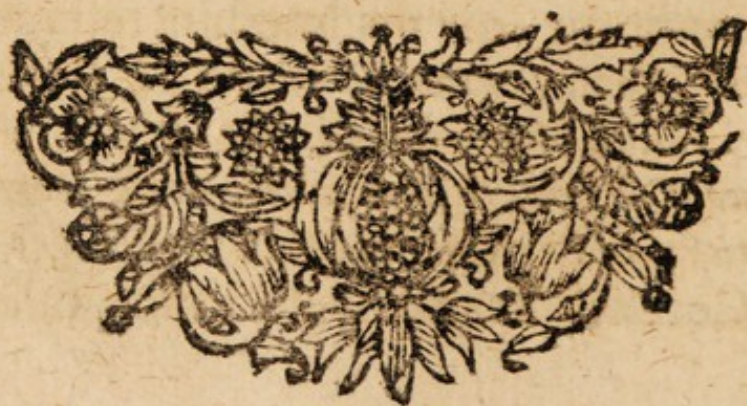
Cuti excoriata cicatricem inducere & Morphaeam albam solvere & denigrare Ol. Fraxin. perhibet Rogerius. Vid. Gesnerus de remed. secret. pag. 726. A Cinere Corticis Scabiem Lepram

Lepramque sanari *Dioscorides* scribit, si nempe cum aqua permistus illinatur. Quem imitatus esse videtur *Platerus*, dum *Prax. tr. II. p. 880.* ejus Lixivium ad hunc usum commendat, & jubet ut corpus, (postquam in balneo sicco benè sudavit) circa finem illo abluatur & etiam extra illud additâ Calc. viv. quò efficacius fiat, uti *Lixiv. illud dictum Tonsorum.* Sunt etiam Practicorum quidam, qui alia siccantia varia cum Cortice nostro ejusque cineribus commiscent, variasque inde Formulas componunt. E. gr. Creta, Ceruss. Lytharg. ☉. O. & præcip. Bol. Gyps. ust. Thus. &c. In consolidandis vulneribus mirificas Cortex possidet Virtutes, si recens Vulneri superligetur, quod ita constringit, ut nulla futura opus sit, inquit *Camer. in Matthiol.* Sic quoque ▽ destillata in omnibus vulneribus externè prodest, si nempe Vulnerus primùm hac aqua lavatur, dein linteum mundum aquâ imbutum ter de die imponitur, vel quò aër Vulneribus adeò infestus arceatur, humectetur tantum linteolum usque dum imbibat humorem & Vulneri adducat, juxta *Observ. Sam. Ledelii in Ephemer. N. C. l. c.* Imò ferè specificum esse remedium Cortex internè propinatus creditur, omnia antidota excedens, in Vulneribus ab animalibus venenatis influctis. Vel cum Folia Fraxini eorumque succus cum Vino aut bibuntur, aut imponuntur, quemadmodum testantur *Dioscorides, Matthiol. Amat. Lusitan. Curat. Med. I. Cent. I. Paulus Aegineta Libr. VII. de Arte medend. pag. m. 389. Vitalis de Furno de remed. Cap. 172. Veteranus ille Pomeranorum Practicus famigeratissimus FRANCISCUS JOEL Tom. 5. l. 5. S. 4. ubi Decoctum Corticis Fraxini cum Vino, calidè impositum*

litum Vulneribus, valdè prædicat. Inde est, quod *Columella de Re Rust. Libr. 6. Cap. 16.* maximoperè Ruricolis commendatam vult Fraxinum, est enim, inquit, præsens remedium, ubi Bos à Vipera ictus fuit, si conteras tenera cacumina ad lb. V. & totidem Vini & 2. sextar Ol., expressumque succum faucibus infundas, itemq; cacumina ejusdem arboris cum sale trita læsæ parti imponas. Huc spectat Lignum Fraxini certò die & constellatione, item à certis saltem Hominibus cæsum; sed cum multa Hyperbolica & superstitiosa hinc concurrant, præstat tacere quàm malè loqui, quo cum consentire videtur Vir ille Experientissimus, *GVIL. FABRIC. HILDANUS*, qui, cum interrogatus esset, quid de illo Ligno Sympathetico sentiret, nihil respondit. Interim de illo si quis curiosa legere desideret, adeat *Helmontii Opera german. Idiom. conscripta, pag. 1071. Hobberg. Kunst-Buch / N. 37. annex. Georgic. Curios. Tom. II.* qui satis prolixè de hoc agit. Item *Etzmülleri Schröder.* dilucidat. Aliosque plures.

Et hæc impræsentiarum sufficiant.

S. D. G.

Corrigenda & Addenda.

*Pag. 3. lin. ult. leg. il a. Pag. 4. lin. 1. qvelle. Pag. 6.
lin. 2. contrayerv. Pag. 10. lin. ult. Brasilianô. Pag. 15.
lin. 3. environs, & lin. 25. Calc. viv. Pag. 16. lin. penult.
adde Exercit. Pag. 17. lin. 28. lege Annunciatæ. Pag. 35.
in fin. §. adjic. Vid. quoq; Hippocrates, Lib. de Natur. Mulie-
bri vers. 99. Ceteris erroribus B. L. ignoscet.*

